

OPERATIVNI PROGRAM

RAVNANJA Z EMBALAŽO IN ODPADNO EMBALAŽO

ZA OBDOBJE OD 2002 DO KONCA 2007

Pregled oznak in okrajšav

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
DROE	Družba za ravnanje z odpadno embalažo
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
GZ	Gospodarska združenja
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
IRSOP	Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
JS-KO	Lokalna javna služba ravnanja s komunalnimi odpadki
LS	Lokalna skupnost (Občina)
NPVO	Nacionalni program varstva okolja
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
TIRS	Tržni Inšpektorat Republike Slovenije
ZVO	Zakon o varstvu okolja

1. Izhodišča

1.1 Pravne in programske podlage operativnega programa

1.1.1 *Domače pravne in programske podlage*

Domače pravne in programske podlage predstavljajo:

- Zakon o varstvu okolja (Ur. list RS, št. 32/93, 1/96), ki v 49. členu določa, da se cilji in naloge iz nacionalnega programa varstva okolja natančneje razčlenijo v operativnih štiriletnih programih, ki jih pripravi ministrstvo v sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi, sprejme pa jih vlada.
- Operativni program varstva okolja s področja ravnanja z odpadki opredeljuje tudi pravilnik o ravnanju z odpadki (Ur. list RS, 84/98 in spremembe ter dopolnitve) ter predpisi, ki določajo načine ravnanja s posameznimi vrstami odpadkov, npr. ravnanje z embalažo in odpadno embalažo, odpadnimi olji, odlaganje odpadkov ipd.
- Nacionalni program varstva okolja (Ur. list RS, št. 83/99) - NPVO, ki v okviru programa ukrepov do leta 2003 navaja načrtovanje izdelave načrtov za ravnanje s posameznimi vrstami odpadkov na ravni države, lokalnih skupnosti in gospodarskih dejavnosti.
- Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki (EPA 1595) iz leta 1996, ki predstavljajo krovni strateški dokument na področju ravnanja z odpadki v Sloveniji, in so sestavni del NPVO.

- V okviru Državnega programa RS za prevzem pravnega reda EU do konca leta 2002 so med kratkoročnimi prednostnimi nalogami opredeljene tudi priprave nekaterih operativnih programov, katerih izdelava naj pospeši začetek izvajanja sprejetih programov in strategij. Na področju ravnanja z odpadki so to področja zmanjševanja in preprečevanja onesnaževanja zaradi odpadkov iz obstoječih industrijskih obratov titanovega dioksida, ravnanja z odpadnimi olji, ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, ravnanja z nevarnimi odpadki, ravnanja z odpadnimi baterijami in akumulatorji ter odstranjevanja PCB in PCT.

1.1.2 *Pravne in programske podlage EU*

Pridruževanje RS k EU - Prevzem pravnega reda EU in njegova implementacija

V skladu z zahtevami krovnih EU direktiv s področja ravnanja z odpadki (t.j. okvirne direktive o odpadkih (75/442/EEC) in direktive o nevarnih odpadkih (91/689/EEC) morajo države članice pripraviti nacionalni program ravnanja z odpadki, ki se v praksi sestoji iz dveh delov, t.j. strategije, ki rešuje zadeve na splošnem nivoju, ter operativnega programa, ki natančneje opredeljuje cilje za zagotovitev zahtev ter podaja ukrepe za doseganje ciljev.

V skladu z EU direktivo o embalaži in odpadni embalaži (94/62/EC) pa morajo države članice v te programe vključiti tudi posebno poglavje o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, vključno z ukrepi glede preprečevanja nastajanja odpadne embalaže, spodbujanja sistema ponovne uporabe embalaže in ukrepov glede recikliranja in predelave odpadne embalaže.

2. Analiza obstoječega stanja na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo v Sloveniji

2.1 Obstoječa regulativa

Obvezna ravnanja in druge pogoje za zbiranje in prevažanje, predelavo in odstranjevanje odpadkov določa pravilnik o ravnanju z odpadki (Ur. list RS, 84/98 in spremembe ter dopolnitve), ki je z zadnjimi spremembami in dopolnitvami iz leta 2001 usklajen z EU direktivama o odpadkih in nevarnih odpadkih tudi kar se tiče klasifikacijskega seznama odpadkov.

Za ureditev področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo v Sloveniji je bil sprejet pravilnik o ravnanju z odpadno embalažo (Ur. list RS, št. 104/00, v nadaljevanju: pravilnik), s katerim se skladno s ključnimi zahtevami EU direktive (94/62/EC) ureja in določa pravila ravnanja v proizvodnji, prometu in porabi embalaže ter pravila ravnanja za zbiranje, ponovno uporabo, predelavo in odstranjevanje odpadne embalaže. Pravilnik je začel veljati 30. 11. 2000.

Za področje ravnanja z odpadno embalažo, ki je komunalni odpadek, je sistem ravnanja z odpadno embalažo opredeljen še v okviru obveznosti, ki so opredeljene z odredbo o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (Ur. list RS, št. 21/01), ki velja od 7. 4. 2001. Ta določa najmanjši obseg in vsebino ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami, ki morata biti zagotovljena v okviru opravljanja lokalne javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki, in sicer se ravnanje nanaša na ločeno zbrane frakcije kot del komunalnih odpadkov, ki nastajajo na območju lokalne skupnosti kot odpadki v gospodinjstvu in kot po naravi in sestavi gospodinjstvom podobni odpadki v industriji, obrti ter storitvenih dejavnostih, vključno z odpadno embalažo, ki je komunalni odpadek.

V zvezi z vračljivo embalažo in še posebej zagotavljanja čim hitrejšega obračanja vračljive embalaže in nemotenega proizvodnega in prodajnega procesa, poenotenja kavcijskih vrednosti istovrstne vračljive embalaže različnih dobaviteljev, čim manjših stroškov na enoto proizvoda, varovanja okolja pred škodljivimi posledicami nenadzorovanega odlaganja embalaže ter zaščite potrošnika, so Združenje za trgovino, Združenje za agroživilstvo in Združenje za turizem in gostinstvo sprejele uzance pri vračanju in prevzemanju vračljive embalaže (Ur. list RS, št. 125/00), ki veljajo od 13. 1. 2001.

V zvezi s standardi s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, je slovenski tehnični odbor USM/TC EPO Embalaža - prodajna in ovojna v decembra 2000 sprejel sklep, da se vse evropske standarde, ki so v podporo izvajanju EU direktive o embalaži in odpadni embalaži in tudi slovenskemu pravilniku o ravnanju z embalažo in odpadno privzame z metodo razglasitve v sistem slovenske nacionalne standardizacije. Privzem standardov je bil objavljen v uradnem glasilu urada - Sporočila št. 2-2001. Oznake in prevodi naslovov so:

1. SIST EN 13428:2001, Embalaža – Posebne zahteve za proizvodnjo in sestavo – Preventiva z zmanjševanjem pri izvoru;
2. SIST EN 13429: 2001, Embalaža – Večkratna uporaba;
3. SIST EN 13430: 2001, Embalaža – Zahteve za embalažo primerno za predelavo s snovnim recikliranjem;
4. SIST EN 13431: 2001, Embalaža – Zahteve za embalažo primerno za energetske predelavo, vključno z določitvijo najnižje kurilne vrednosti;
5. SIST EN 13432: 2001, Embalaža - Zahteve za embalažo primerno za kompostiranje in biorazgradnjo – Preskusna shema in ovrednotenje meril za sprejemljivost embalaže;
6. SIST CR 13504: 2001, Embalaža – Snovna izraba – Merila za najmanjšo količino recikliranega materiala;
7. SIST CR 13688: 2001, Embalaža – Snovno recikliranje – Poročilo o zahtevah za snovi in materiale za preprečevanje trajnih ovir za recikliranje
8. SIST CR 13695-1: 2001, Embalaža – Zahteve za merjenje in overjanje štirih težkih kovin in drugih nevarnih snovi v embalaži ter njihov izpust v okolje – 1. del: Zahteve za merjenje in overjanje štirih težkih kovin in drugih nevarnih snovi v embalaži.

Za harmoniziran standard pod številko 5 je po odločbi EK (Commission Decision 2001/524/EC) dovoljena objava v Uradnem listu EU (OJ L 190/21), za harmoniziran standard pod številko 1 je dovoljena objava z opozorilom glede nepopolnega obseganja vseh posebnih zahtev za proizvodnjo in sestavo embalaže iz direktive, za standarde pod številkami 2, 3 in 4 pa objava zaradi neizpolnjevanja posebnih zahtev iz direktive po isti odločbi EK ni dovoljena.

Ostali relevantni standardi:

- SIST EN 13427: 2001 Embalaža - Zahteve za uporabo evropskih standardov na področju embalaže in odpadne embalaže
- SIST EN 13193: 2001 Embalaža - Embalaža in okolje - Slovar
- SIST CR 1460: 1998 Embalaža - Pridobivanje energije iz uporabljene embalaže
- SIST CR 12340: 1998 Embalaža - Priporočila za vodenje bilance analize življenjskega kroga sistemov pakiranja
- SIST CR 13910: 2001 Embalaža - Poročilo o merilih in metodologijah za analizo življenjskega kroga embalaže
- SIST CR 13686: 2001 Embalaža - Optimizacija energetske predelave odpadne embalaže.

2.2 Delitev odpadne embalaže

Glede na mesto njenega nastanka ločimo odpadno embalažo, ki nastaja kot odpadek v gospodinjstvih - odpadna embalaža, ki je komunalni odpadek, ter odpadno embalažo, ki nastaja pri opravljanju drugih dejavnosti, npr. proizvodne, trgovinske ipd. - odpadna embalaža, ki ni komunalni odpadek.

2.3 Količine odpadne embalaže v Sloveniji

Po podatkih iz leta 1998 nastane v Sloveniji letno okrog 170.000 ton odpadne embalaže, od tega je okrog 100.000 ton (60%) odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek, in okrog 70.000 ton odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek (40%). Od tega je 44% papirja, 15% plastike, 14% stekla, 14% lesa, 7% kovin, ostalih 6% so različni drugi materiali (glej tabelo 2.3.1). Ocena deležev nastale odpadne embalaže po posameznih materialih glede na vir nastanka, t.j. kot odpadna embalaža, ki je komunalni odpadek, in odpadna embalaža, ki ni komunalni odpadek, je prikazana v tabeli 2.3.2.

Tabela 2.3.1: Količina nastale odpadne embalaže v Sloveniji (leto 1998)^[1]

Material	Opadna embalaža, ki je komunalni odpadek*		Opadna embalaža, ki ni komunalni odpadek*		Opadna embalaža skupaj	
	ton	odstotki	ton	odstotki	ton	odstotki
Steklo	19.025	19	4.784	7	23.809	14
Plastika	18.622	18	6.661	10	25.283	15
Papir	41.933	42	31.683	47	73.616	44
Karton za pijače	5.908	6	0	0	5.908	4
Sestavljeni materiali	1.723	2	1.983	3	3.706	2
Kovina	9.009	9	3.421	5	12.430	7
Les	4.414	4	19.423	29	23.837	14
Ostalo	121	0	97	0	218	0
Skupaj	100.755	100	68.052	100	168.807	100

^[1] Vir: Analiza obstoječega stanja na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo v Sloveniji, Inštitut za ekonomske raziskave, Ljubljana 1999; PHARE-DISAE, SLO-110, Razvoj izvedbenega programa za slovensko strategijo ravnanja z odpadno embalažo, Končno poročilo, oktober 1999

Tabela 2.3.2: Deleži odpadne embalaže po posameznih materialih glede na vir nastanka (leto 1998)

Material	Opadna embalaža, ki je komunalni odpadek (%)	Opadna embalaža, ki ni komunalni odpadek (%)
Papir/Karton	57	43
Steklo	80	20
Plastika	74	26
Kovina	72	28
Sestavljeni materiali	46	54
Les	19	81
Skupaj	60	40

2.4 Ravnanje z odpadno embalažo

2.4.1 *Opadna embalaža, ki je komunalni odpadek*

V okviru lokalnih skupnosti je v omejenem obsegu ponekod že urejeno zbiranje ločenih frakcij komunalnih odpadkov v zbiralnicah in zbirnih centrih ter njihova oddaja v predelavo, vendar je v zvezi s tem treba poudariti, da ločene frakcije običajno poleg odpadne embalaže (npr. papirne) vključujejo tudi ostale vrste odpadkov (npr. časopis). Ne glede na to, odpadna embalaža še vedno v preveliki meri ostaja kot preostanek odpadkov in se odlaga na odlagališča (komunalnih) nenevarnih odpadkov.

2.4.2 *Opadna embalaža, ki ni komunalni odpadek*

Proizvodna podjetja že sedaj ločeno zbirajo (predvsem les, kovino in papir) nekatere materiale odpadne embalaže. Plastične materiale, ki se pogosto pojavljajo kot odpadna embalaža, zbira ločeno samo dobra polovica podjetij.

Problematiko odpadne embalaže rešujejo z vključevanjem v organiziran odvoz z zbiralci in predelovalci različnih vrst sekundarnih surovin, določene panoge odstranjujejo oziroma porabijo odpadno embalažo same, pojavlja pa se tudi način reševanja z izvozom (steklo) ter s prepuščanjem lokalnim javnim službam ravnanja s komunalnimi odpadki, in sicer predvsem plastiko in sestavljene materiale.

V tabeli 2.4.2.1 je prikazana ocena obstoječega stanja glede količin in deležev reciklirane oziroma predelane odpadne embalaže.

Glede na to, da v Sloveniji trenutno še ne obratuje sežigalnica komunalnih odpadkov, pomeni ocena obstoječega deleža recikliranja odpadne embalaže hkrati oceno njene predelave. Izjema je pri lesu, saj se, po sicer nepopolnih podatkih, precej te odpadne embalaže uporabi za pridobivanje toplote tako po podjetjih kot pri toplotni oskrbi naselij in individualnih gospodinjstev, pri čemer pa se po drugi strani izpostavi problem upoštevanja relevantnih okoljskih predpisov glede emisij v zrak. Delež pri lesu je torej bolj druga (energetska) predelava odpadne embalaže kot pa recikliranje (npr.: kompostiranje, predelava v plošče ipd.).

Tabela 2.4.2.1: Ocena deleža odpadne embalaže, ki je reciklirana oziroma predelana (leto 1998)

Material	Skupna količina odpadne embalaže (v tonah/leto)	Količina odpadne embalaže, ki je reciklirana ali predelana (v tonah/leto)	Delež recikliranja ali predelave %
Papir/Karton*	73.616	31.690	43
Steklo	23.809	8.550	36
Plastika	25.283	1.320	5
Kovina	12.430	2.020	16
Les	23.837	2.385	10
Skupaj	158.975	45.965	29

* Karton za pijače, sestavljeni materiali in drugi materiali za embalažo, ki sicer skupaj predstavljajo skoraj 10.000 ton odpadne embalaže oziroma 5,8 %, zaradi pomanjkanja podatkov obstoječega ravnanja s temi materiali niso upoštevani.

2.5 Ugotovitev ključnih problemov

Ugotovljeni ključni problemi, ki se pričakujejo pri doseganju zahtev glede ravnanja z embalažo in odpadno embalažo so naslednji:

- v Sloveniji še ne obstaja sistem celovitega ravnanja z odpadno embalažo,
- zbiranje ločenih frakcij komunalnih odpadkov, vključno z odpadno embalažo, in snovna izraba odpadne embalaže je še na relativno nizkem nivoju,
- obstoječe lokalne javne službe (komunalna podjetja) so tehnično in organizacijsko šibka in običajno razpolagajo s premajhnimi finančnimi sredstvi za nove investicije,
- objekti in naprave za sortiranje, recikliranje in predelavo so redkost; sežigalnic za komunalne odpadke še ni,
- prebivalci so še premalo osveščeni glede ločenega zbiranja komunalnih odpadkov in s tem odpadne embalaže; ni posebne motivacije, razen osebne ekološke osveščenosti (izboljšave je pričakovati po dosledni uvedbi plačila za ravnanje s komunalnimi odpadki glede na količino),
- razpršeni viri odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek.

3. Cilji ravnanja z embalažo in odpadno embalažo

3.1 Opredelitev ciljev

EU direktiva (94/62/EC) in pravilnik pomenita izhodišče za postavitve ciljev in zahtev glede ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, ki jih mora Slovenija v procesu pridruženja k EU kasneje pa tudi kot polnopravna članica EU uveljaviti in izvajati, predvsem s poudarkom na vzpostavitvi ustrezne infrastrukture in mehanizmov v sklopu celotnega sistema ravnanja z odpadki. Okvirni načrt doseganja ciljnih masnih deležev, in sicer zbranih, predelanih in v okviru tega recikliranih odpadnih embalažnih materialov je skladen z zahtevami pravilnika, kjer se do konca leta 2007 zahteva najmanj 50% predelave odpadne embalaže in od tega najmanj 25% recikliranja odpadne embalaže ter najmanj 15% recikliranja mase posameznega materiala, pri čemer se za izhodiščno leto 2001 privzamejo podatki iz leta 1998.

V procesu pogajanj za pridružitve Slovenije v EU je bil v okviru poglavja Okolje, področje: Embalaža in odpadna embalaža, v začetku leta 2001 dosežen dogovor glede zagotavljanja zahtev EU direktive pri vzpostavitvi sistema ravnanja z odpadno embalažo in zagotovitve zahtevanih deležev po recikliranju in predelavi odpadne embalaže. Evropska komisija je sprejela zahtevo Slovenije po prehodnem obdobju za uresničitev zahtev direktive o deležih recikliranja oziroma predelave, in sicer:

- za recikliranje odpadne embalaže iz lesa do 31. 12. 2005,
- za recikliranje odpadne embalaže iz plastike do 31. 12. 2007, in
- za skupno predelavo do 31. 12. 2007.

3.2 Postavitev ciljev in dinamike

Postavitev dosegljivih ciljev temelji na ocenah projekta Phare-DISAE SLO 110 (1999) ter Analizi obstoječega stanja na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo v Sloveniji, IER (1999). Dinamika doseganja ciljev izhaja iz obstoječega stanja, tradicije zbiranja sekundarnih surovin v Sloveniji ter z vključitvijo ukrepov, ki bodo za zavezance in končne uporabnike predstavljali sistem, ki ga je v slovenskem prostoru in za slovenske razmere mogoče vpeljati in bo ekonomsko in ekološko sprejemljiv. Prelomni leti v procesu vzpostavljanja sistema ravnanja z odpadno embalažo sta leto 2004 (načrtovan začetek delovanja družbe za ravnanje z odpadno embalažo) in konec leta 2007 (doseganje masnih deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže).

3.3 Možnosti doseganja ciljev

Ocena količine odpadne embalaže do konca leta 2007

Pričakovati je, da se bo, kljub ukrepom za zmanjševanje nastajanja odpadkov (in odpadne embalaže) na viru in drugim ukrepom pri ravnanju z odpadki, količina odpadne embalaže v naslednjih letih v Sloveniji povečevala tako, da se bo postopoma zmanjševala sedanja razlika med Slovenijo (okrog 85 kg/oseba leto) in državami članicami EU (okrog 150 do 200 kg/oseba leto). Pričakovana rast sledi predvsem zaradi pričakovane rasti bruto domačega proizvoda, kupne moči ter zaradi pričakovanih demografskih sprememb.

Tabela 3.2.2: Ocena količin odpadne embalaže po posameznih materialih v letu 2007

Material (letni porast)	1998	2007
Papir (5%)	73,600	114.000
Steklo (1%)	23,800	26.000
Kovine (2%)	12,400	15.000
Plastika (7%)	25,300	46.500
Les (2%)	23,800	28.500
Skupaj	158,900	230.00

Karton za pijače, sestavljeni materiali in drugo, ki znajo predstavljati do okrog 6 % količin odpadne embalaže, zaradi obstoječega pomanjkanja podatkov niso upoštevani.

Ocena možnosti doseganja deležev recikliranja za posamezne materiale ter predelave celotne količine zbrane odpadne embalaže

Pri doseganju deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže bodo prioritete naloge predvsem na strani industrije, t.j. za recikliranje in predelavo odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadki, in sicer predvsem zaradi lažjega količinskega zajema in čistosti ter nižjih stroškov vzpostavitve infrastrukture za zajem in recikliranje ter predelavo.

Ravnanje z odpadno embalažo, ki je komunalni odpadki, je sistemsko urejeno z zahtevo o vzpostavitvi in izvajanju ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami komunalnih odpadkov, vključno z odpadno embalažo, ki ga bodo morale izvajati občine najkasneje do 1. 1. 2004. Tovrstna odpadna embalaža je količinsko bolj razpršena, onesnažena in bo zahtevala večje stroške za vzpostavitev infrastrukture ter dodatne aktivnosti glede vključevanja (obveščanja, sodelovanja in izobraževanja) prebivalstva.

Papir

Pri papirju (in lepenki) obstaja največ možnosti za povečanje obsega recikliranja in predelave, saj v okviru obstoječih papirnic že obstajajo primerne kapacitete, ki bi se jih z dodatnimi investicijami dalo še izboljšati. Sistem zbiranja in infrastruktura za skladiščenje sta zadovoljiva, možno je še izboljšanje.

Ukrepi bodo najprej usmerjeni na področje recikliranja in predelave večje kartonske ali valovite papirne embalaže, ki jo je mogoče uspešno zbrati predvsem iz industrije in trgovske dejavnosti.

Steklo

Steklo je material, ki ga je mogoče uspešno zbirati. To kaže obstoječi sistem zbiranja ločenih frakcij komunalnih odpadkov iz stekla, ki se izvaja v precej slovenskih občinah. Ob upoštevanju zahtev iz predpisa o zbiranju ločenih frakcij, je pričakovati še povečevanje teh količin, vsaj do začetka leta 2004.

Predelava v Sloveniji trenutno ni mogoča. Vse zbrane količine se zaenkrat izvažajo. V zadnjem času je zaznati povečan interes ene izmed slovenskih steklarn za postavitve ustreznega postrojenja za recikliranje.

Visoka masa zbranega in recikliranega odpadnega stekla v naslednjih letih lahko prispeva k doseganju 50 % deleža skupne reciklirane in predelane odpadne embalaže. Ocena je, da povečanje deleža recikliranja stekla (v izvozu) s sedanjih 36% na približno 50% ne bi bilo nedosegljivo.

Les

Groba ocena je, da Slovenija dosega dobre rezultate glede zagotavljanja zahtevanih deležev predelave odpadne embalaže iz lesa. Ključnega pomena za naslednja leta je pridobitev bolj relevantnih podatkov tako glede količin odpadne embalaže kot doseganja deležev recikliranja oziroma druge predelave. Predvsem je treba ugotoviti dejansko stanje v zvezi z uporabo odpadne embalaže iz lesa za ogrevanje, in sicer tako v industriji kot v gospodinjstvih, pa tudi stanja glede recikliranja.

V bodoče bo treba povečati ponovno uporabo industrijske odpadne embalaže (predvsem evropaleta). Delno izboljšanje recikliranja in predelave odpadne embalaže iz lesa je pričakovati tudi po širši uveljavitvi sistema ločenega zbiranja posameznih frakcij komunalnih odpadkov po občinah.

Plastika

Za doseganje zahtevanega deleža recikliranja odpadne embalaže iz plastike, se predlaga osredotočenje na posamezne (specifične) vrste embalaže iz plastike, ki jih je mogoče učinkovito in gospodarno zbrati in reciklirati ter imajo potencialen trg. V industrijskem sektorju sodi med tovrstno embalažo plastična embalaža (PE folija), ki se zlahka reciklira v izdelek za trg, na komunalnem področju pa plastična embalaža za pijače, za katero se ocenjuje tudi do 10 % letno naraščanje količin, in potrebuje predhodno vzpostavitev sistema zbiranja ločenih frakcij komunalnih odpadkov.

Obstoječe zmogljivosti za recikliranje odpadne embalaže iz plastike v Sloveniji so zelo omejene. Interes obstaja predvsem za recikliranje ločeno zbrane čiste odpadne embalaže iz plastike, ki ni komunalni odpadek.

Za zagotavljanje ustreznega recikliranja bo treba zgraditi ustrezne obrate ali urediti recikliranje v sklopu obstoječih oziroma zagotoviti recikliranje v drugih državah (članicah EU). Ena od možnosti, ki se ponuja glede predelave odpadne embalaže iz plastike, je energetska predelava, kar pa je realno pričakovati šele z začetkom obratovanja sežigalnice komunalnih odpadkov.

Kovine

Glede na majhen delež kovinske odpadne embalaže v industrijskem sektorju, ki je pod 30 % skupnih količin kovinske odpadne embalaže v Sloveniji, v industriji že predelajo in reciklirajo precejšen delež te odpadne embalaže. Neizkoriščen vir ostaja kovinska odpadna embalaža iz komunalnega sektorja, zaradi česar je v naslednjih letih še posebej treba spodbujati zbiranje ločenih frakcij komunalnih odpadkov v občinah.

V Sloveniji obstaja možnost recikliranja celotne količine zbrane kovinske odpadne embalaže v obstoječih jeklarnah.

3.4 Okvirna dinamika doseganja ciljev do konca leta 2007

Okvirna dinamika doseganja zahtev glede masnih deležev reciklirane in predelane odpadne embalaže je za posamezne materiale ob predvidenem povečevanju deležev za zagotovitev končnih deležev in ob upoštevanju izhodiščnega obdobja (1998-2001^[2]) do konca leta 2007 prikazana v tabeli 3.4.1. Okvirna dinamika, ki je bila predmet pogajalskih izhodišč^[3], je izhajala iz ugotovitev, da Slovenija že dosega zahtevane 15 % deleže glede recikliranja odpadne embalaže papirja, stekla in kovin.

Povečevanje deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže z namenom doseganja zahtevanih deležev skupnega recikliranja in skupne predelave je pričakovati prav zaradi uveljavljanja zahtev pravilnika, ki skupaj s tem programom določa prve ukrepe glede vzpostavitve in delovanja sistema zbiranja, recikliranja in predelave že z začetkom leta 2002 ter nadaljnje ukrepe glede masnih deležev reciklirane in predelane odpadne embalaže do konca leta 2007.

^[2] Za obdobje med leti 1998 in 2001 je predvideno, da recikliranje in predelava ostajata na ravni iz leta 1998, ko so pridobljeni prvi podatki o obstoječem stanju.

^[3] Pogajalsko izhodišče Republike Slovenije za področje 22 - Okolje (CONF-SI 03/01)

Tabela 3.4.1: Deleži reciklirane in predelane odpadne embalaže (v %)

Material	1998-2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Papir	43	45	50	55	60	65	70
Steklo	36	37	40	42	45	48	50
Kovine	16	17	21	25	28	32	35
Plastika	5	7	9	12	15	18	20
Les	10	17	23	28	30	32	35
Skupaj	29	31	36	40	44	48	51

Od celotne količine reciklirane oziroma predelane odpadne embalaže so predvideni ločeni deleži reciklirane in (energetsko) predelane odpadne embalaže v odnosu do skupne mase odpadne embalaže prikazani v tabelah 3.4.2 in 3.4.3.

Tabela 3.4.2: Deleži (v %) reciklirane odpadne embalaže do konca leta 2007

Material	1998-2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Papir	43	45	50	55	55	55	55
Steklo	36	37	40	42	45	48	50
Kovine	16	17	21	25	28	32	35
Plastika	5	7	9	12	13	14	15
Les	5	8	11	14	15	16	17
Skupaj	28	30	34	38	39	40	40

Tabela 3.4.3: Delež (v %) energetske predelave odpadne embalaže do konca leta 2007

Material	1998	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Papir	0	0	0	0	5	10	15
Steklo	0	0	0	0	0	0	0
Kovine	0	0	0	0	0	0	0
Plastika	0	0	0	0	2	3	5
Les	5	9	12	14	15	16	18
Skupaj	1	1	2	2	5	8	11

3.5 Spremljanje doseganja ciljev

Spremljanje doseganja ciljev se zagotavlja na podlagi analize vsakoletnih poročil o količinah embalaže dane na trg in od tega nastale ter reciklirane oziroma predelane odpadne embalaže. Postavitev prve ocene bo mogoča po analizi prvih letnih poročil, t.j. za leti 2001 in 2002.

V zvezi z ugotavljanjem obstoječega stanja oziroma napredka glede doseganja deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže po posameznih letih, je realno in smiselno pričakovati prvo uskladitev okvirne dinamike po drugem poročanju o količinah embalaže in odpadne embalaže (za leto 2002), t.j. v drugi polovici leta 2003.

4. Program ukrepov za doseganje ciljev

Program ukrepov za doseganje ciljev tega operativnega programa za obdobje od 2001 do konca leta 2007 je podan z vidika posameznih področij aktivnosti (programskih sklopov, Poglavlje 4.1), in sicer oblikovanja politike na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, institucionalne organiziranosti, načrtovanja in vzpostavitve objektov in naprav, spremljanja, nadzora in poročanje, in vključevanje ciljnih javnosti, ter upoštevajoč ključna področja zahtev s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo (vsebinski sklopi, Poglavlje 4.2) v tabelarični obliki v tabeli poglavja 6 tega operativnega programa.

- Program predstavlja sklop nalog, ki jih je treba izvesti za udejanjanje zahtev pravilnika o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo. Zaradi kompleksnosti je pri izvajanju potrebno upoštevati zahteve tudi ostalih spremljajočih predpisov, zlasti predpisov glede ravnanja z odpadki, njihovega odlaganja, sežiganja, vključevanja zahtev s področja ravnanja s komunalnimi odpadki ipd.
- Program določa nosilca za posamezno aktivnost.
- Program določa rok, do katerega mora biti določena dejavnost izvedena, ker predstavlja osnovo za nadaljnji korak.
- Program podaja oceno stroškov v obdobju od 2001 do konca leta 2007, t.j. oceno vlaganj v infrastrukturne objekte in naprave ter oceno stroškov vzpostavljanja institucij in njihovega delovanja.
- Program predvideva glavne vire financiranja vzpostavljanja sistema ravnanja z embalažo in odpadno embalažo ter obratovanja sklopa objektov in naprav.

4.1 Programski sklopi

Področja aktivnosti, ki si logično sledijo od analize stanja in ugotovljenih problemov, postavitve ciljev in definiranja ukrepov oziroma nalog v okviru izvajanja zahtev s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo so:

4.1.1 Oblikovanje politike na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo

- priprava strateških dokumentov na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo;
- ukrepi pravnega urejanja (regulativa, dogovori, tehnični predpisi, navodila, imenovanje pristojnih organov ipd.);
- spremljanje usmeritev in prilagajanje EU pravnemu redu na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo.

4.1.2 *Institucionalna organiziranost*

Vzpostavitev sistema povezovanja, razmejitev pristojnosti in druge relacije med udeleženci v "embalažni verigi":

- institucionalna organiziranost na državnem nivoju;
- vzpostavitev povezav med različnimi subjekti na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo;
- institucionalna organiziranost na lokalnem nivoju.

4.1.3 *Načrtovanje in vzpostavitev objektov in naprav*

Načrtovanje in vzpostavitev objektov in naprav za ravnanje z odpadno embalažo tako v industrijskem kot komunalnem sektorju.

4.1.4 *Spremljanje, nadzor in poročanje*

Spremljanje, nadzor in inšpekcija.
Evidentiranje in poročanje.

4.1.5 *Vključevanje ciljnih javnosti*

Ukrepi v okviru zakonsko regulirane obveznosti vključevanja ciljnih javnosti na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, zlasti kar se tiče obveščanja, sodelovanja in izobraževanja.

4.2 **Vsebinski sklopi**

Izvajanje ključnih zahtev s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo vključuje naslednje vsebinske sklope:

- zmanjševanje količin embalaže in preprečevanje nastajanja odpadne embalaže;
- vzpostavitev in delovanje sistema ravnanja z odpadno embalažo;
- doseganje deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže po posameznih vrstah materialov;
- vzpostavitev in delovanje sistema vračljive embalaže;
- preprečevanje zapostavljanja uvoženih izdelkov in oviranja trgovanja ali povzročanja motenj konkurenčnosti;
- upoštevanje standardov izdanih v podporo izvajanju zahtev na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo;
- vzpostavljanje ekonomskih instrumentov za doseganje ciljev;
- vključevanje ciljnih javnosti;
- vzpostavitev in delovanje informacijskega sistema in sistema poročanja;
- spremljanje in nadzor.

4.2.1 *Zmanjševanje količin embalaže in preprečevanje nastajanja odpadne embalaže*

V zvezi z zmanjševanjem količin embalaže je ena izmed ključnih nalog pri proizvajalcih embalaže z upoštevanjem in izvajanjem ustreznih postopkov izdelave embalaže, in sicer predvsem z zagotavljanjem, da je masa/volumen embalažnega materiala v primerjavi z vsebino/proizvodom še minimalno primerna glede na funkcionalnost proizvoda, varnost in higieno ter sprejemljivost za potrošnika.

V zvezi s preprečevanjem nastajanja odpadne embalaže na izvoru se je treba usmeriti oziroma podkrepiti ustrezno informacijsko kampanjo oziroma vključevanja ciljnih javnosti, zlasti gospodinjev kot največjih potrošnikov proizvodov. S tem so povezana tudi prizadevanja glede spreminjanja miselnosti potrošnikov, zlasti v povezavi s plačevanjem storitev ločenega zbiranja odpadne embalaže in uporabe vračljive embalaže. Potrošnik mora imeti interes, da bo uporabljal izdelke, katerih odpadno embalažo lahko odda na najbolj enostaven in najcenejši način (možnost brezplačne oddaje odpadne embalaže v zbirnih centrih).

4.2.2 *Vzpostavitev in delovanje sistema ravnanja z odpadno embalažo*

Podlage za vzpostavitev sistema ravnanja z odpadno embalažo določa ta operativni program in na njegovi podlagi sklenjen poseben dogovor med Vlado Republike Slovenije in gospodarskimi združenji, ki predstavljajo proizvajalce, uvoznike, embalerje in trgovce (v nadaljevanju: dogovor). Medtem, ko operativni program določa predvsem časovni načrt za doseganje končnih zahtevanih deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže, bo dogovor namenjen usklajeni določitvi načina za doseganje ciljev in usmeritev iz operativnega programa, zlasti kar se tiče zmanjševanja količin embalaže, preprečevanja nastajanja odpadne embalaže, deleža reciklirane oziroma predelane odpadne embalaže ter obveznosti podpisnic dogovora pri izvrševanju ciljev in usmeritev.

Ključnega pomena pri vzpostavljanju sistema ravnanja z odpadno embalažo se vidi tesno sodelovanje vseh v "embalažno verigo" vključenih in s pravilnikom določenih zavezancev. Kot posebej pomembno, zlasti kot povezovalni organ med posameznimi gospodarskimi združenji oziroma zavezanci pri vzpostavljanju in tudi kasneje pri izvajanju sistema, se vidi vloga Gospodarske zbornice Slovenije, še posebej pri ustanavljanju in delovanju družb za ravnanje z odpadno embalažo (v nadaljevanju: družba). Predpisane obveznosti zavezancev glede recikliranja in predelave odpadne embalaže bodo namreč zagotavljale družbe, razen v primeru izkazovanja sposobnosti posameznih zavezancev za samostojno ravnanje z odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek.

V delovanje sistema ravnanja z odpadno embalažo, t.j. zbiranja, prevoza, skladiščenja, recikliranja in predelave odpadne embalaže, sta v najširšem smislu vključena tako industrijski sektor kot komunalni sektor, kjer je glede ravnanja z odpadno embalažo, ki je komunalni odpadek, ključnega pomena čimprejšnja vzpostavitev povezav med njima. Potrebna je vzpostavitev sistema, ki bo zmanjševal konflikte interesov posameznih sodelujočih v celotni "embalažni verigi". Potrebno bo določiti kakovostne parametre (specifikacije) zbranih materialov za recikliranje in predelavo ter količin posameznih materialov, ki se bodo reciklirali oziroma predelovali.

Kljub regulatorni delitvi odpadne embalaže na tisto, ki je komunalni odpadek, in tisto, ki ni komunalni odpadek, je nujna vzpostavitev in delovanja takega sistema, ki bo na podlagi ekonomsko najustreznejših rešitev združeval tako industrijski kot komunalni sektor ter upošteval (obstoječe ali načrtovane) zmogljivosti (kapacitete) objekte in naprave za zbiranje, recikliranje in predelavo ter odstranjevanje odpadne embalaže obeh sektorjev.

Ocena je, da bo doseganje deležev recikliranja in predelave posameznih vrst odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek, zahtevnejše vsaj do začetka leta 2004, in sicer zaradi postopnega predvsem pa območno neenakomernega razvoja zbiranja ločenih frakcij, vključno z odpadno embalažo ter s tem povezanih stroškov za vzpostavljanje celovitih sistemov ravnanja s komunalnimi odpadki v Sloveniji, t.j. regijskih centrov.

V okviru zbiranja, recikliranja in predelava odpadne embalaže so ključni poudarki na naslednjih aktivnostih:

- vzpostavitev informacijskega sistema količin zbrane oziroma oddane, reciklirane in predelane odpadne embalaže (ločeno za odpadno embalažo, ki je komunalni odpadek, in ločeno za odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek) in njegova povezava z obstoječim informacijskim sistemom ravnanja z odpadki;
- priprava letnih načrtov zbiranja, recikliranja in predelave odpadne embalaže, in sicer z usmerjanjem na področja, kjer so videti večje možnosti za doseganje ciljev, t.j. na odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, in na največje zavezance;
- dosledno uveljavljanje in izvajanje zahtev glede ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki;
- povezovanje v enoten, celovit sistem zbiranja, recikliranja in predelave istih vrst odpadne embalaže (ne glede na izvor) ali posamezne sisteme z ozirom na posamezne vrste materialov, in sicer med družbami, izvajalci lokalnih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki in tistimi, ki sami zagotavljajo predpisano ravnanje z odpadno embalažo;
- spodbujanje urejanja obstoječih in načrtovanje in uporaba novih skupnih objektov in naprav za recikliranje in predelavo tako odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek, in odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek (npr. kompostiranje določenega deleža odpadne embalaže skupaj z deležem komunalnih odpadkov v regijskih centrih ipd.);
- vključevanje Vlade RS oziroma pristojnih ministrstev in Gospodarske zbornice Slovenije v smislu povezovanja in spodbujanja industrije in občin za skupno delovanje pri reševanju problematike ravnanja z odpadno embalažo;
- vključevanje Vlade RS oziroma pristojnega ministrstva z državnimi pomočmi za občine glede vzpostavljanja sistema ločenega zbiranja komunalnih odpadkov in v okviru tega odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek;
- vzpostavitev nadzora nad delovanjem družb(e) v smislu storitev, ki jih zagotavlja(jo) za svoje člane, zlasti glede preprečevanja morebitnega monopola na območju Slovenije.

Z ekonomskih in socioloških vidikov so pomembne aktivnosti glede oblikovanja tarifnega sistema za ravnanje z odpadno embalažo skladno z dejanskimi stroški in spodbujanja sistema zbiranja ločenih frakcij komunalnih odpadkov vključno z odpadno embalažo v občinah, zlasti v povezavi s cenami izvajanja storitev in subvencijami za boljše rezultate.

4.2.3 Doseganje deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže po posameznih vrstah materialov

Na osnovi dinamike doseganja zahtev glede masnih deležev reciklirane in predelane odpadne embalaže za posamezne materiale na nacionalnem nivoju upoštevajoč oceno za izhodiščno leto 2001 in predvidenega linearnega povečevanja deležev za zagotovitev končnih deležev po posameznih materialih do konca leta 2007, ob upoštevanju ocen razmerij deležev količin odpadne embalaže po posameznih materialih glede na vir nastajanja odpadne embalaže (t.j. za embalažo, ki je komunalni odpadek, in za odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek), in ob upoštevanju prednostnih nalog glede zbiranja, recikliranja in predelave odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek, se v okviru dogovora postavi osnove za določitev masnih deležev reciklirane in predelane odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek, po posameznih materialih, še posebej v obdobju do leta 2004, ko bo na lokalnem nivoju vzpostavljen sistem ločenega zbiranja odpadne embalaže.

4.2.4 Vzpostavitev in delovanje sistema vračljive embalaže

Za področje vračljive embalaže se vključijo predvsem ukrepi glede spodbujanja njene uporabe, in sicer predvsem v povezavi z zmanjševanjem nastajanja odpadne embalaže na izvoru. Pri tem ne sme priti do omejevanja uporabe posamezne vrste embalaže tako, da je zagotovljena konkurenčnost in nemoteno trgovanje.

4.2.5 Preprečevanje zapostavljanja uvoženih izdelkov in oviranja trgovanja ali povzročanja motenj konkurenčnosti

Določila pravilnika in predlagani ukrepi iz Operativnega programa v celoti omogočajo prost pretok blaga in storitev in ne vsebujejo oviranja trgovanja do posameznih vrst embalaže oziroma odpadne embalaže.

4.2.6 Upoštevanje standardov izdanih v podporo izvajanju zahtev na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo

Za standarda SIST EN 13428:2001, Embalaža – Posebne zahteve za proizvodnjo in sestavo – Preventiva z zmanjševanjem pri izvoru (Packaging - Requirements specific to manufacturing and composition - Prevention by source reduction) in SIST EN 13432:2001, Embalaža - Zahteve za embalažo primerno za kompostiranje in biorazgradnjo – Preskusna shema in ovrednotenje meril za sprejemljivost embalaže (Packaging - Requirements for packaging recoverable through composting and biodegradation - Test scheme and evaluation criteria for the final acceptance of packaging), ki sta bila v decembru 2000 privzeta z metodo razglasitve tudi v sistem slovenske nacionalne standardizacije, in z odločbo EK (Commission Decision 2001/524/EC) dovoljena objava v Uradnem listu EU (prvi z opozorilom), je treba zagotoviti prenos v slovensko regulativo, in sicer v skladu z določili zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti - ZTZPUS (Ur. list RS, št. 59/99) ter kasnejše upoštevanje.

4.2.7 Vzpostavljanje ekonomskih instrumentov za doseganje ciljev

Pri vzpostavljanju in uporabi ekonomskih instrumentov za pospeševanje doseganja zahtevanih ciljev na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo je ključno upoštevanje načela »onesnaževalec plača«.

Pravilnik zavezuje proizvajalce, uvoznike, embalerje in v nekaterih primerih trgovce za plačilo stroškov celovitega ravnanja z odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, ter stroškov prevzema in predelave odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek. Navedeni bodo dolžni plačevati družbi(am) stroške za opravljeno storitev, ki bodo npr. sorazmerni količinam embalaže, ki je bila dana v promet, pri čemer bo višina stroškov odvisna zlasti od vrste materiala in načina ravnanja z odpadno embalažo, t.j. recikliranja, predelave itd. Družba(e), katere(ih) ustanovitelji bodo zavezanci, bo(do) morala(e) zadostiti pogojem ravnanja z odpadno embalažo na predpisan in najbolj ekonomičen način. Zavezanci imajo pri tem možnost vplivati na vrsto in količino embalaže, ki jo dajo v promet, in s tem vplivati tudi na stroške za ravnanje z odpadno embalažo.

Stroške zbiranja ločenih frakcij komunalnih odpadkov vključno z odpadno embalažo krije lokalna skupnost (občina), in sicer preko cene izvajanja lokalne javne službe zbiranja komunalnih odpadkov.

Ravnanje končnega potrošnika z odpadno embalažo bo v največji meri odvisno od ekološke osveščenosti ter neposrednih stroškov obstoječega odstranjevanja odpadkov, t.j. odlaganja odpadkov na odlagališča. Bolj intenzivno zbiranje ločenih frakcij bo posamezniku oziroma gospodinjstvu omogočalo znižanje količine ostanka odpadkov ter s tem tudi stroškov za njihovo odstranjevanje. Končni uporabnik bo preko cene gospodarjenja z odpadki dobil spodbudo in možnost za intenzivno ločeno zbiranje odpadne embalaže.

4.2.8 *Vključevanje ciljnih javnosti*

Obveščanje

Organiziranje informacijskih kampanj za ciljne javnosti in ekonomske subjekte

Sodelovanje (komuniciranje)

Vzpostavitev sodelovanja in dobrega komuniciranja s ciljnim javnostmi bo pripomoglo k doseganju zastavljenih ciljev in predvsem prispevati k:

- povečanju zavesti v zvezi z gospodarjenjem z odpadki in posebej odpadno embalažo vseh udeležencev v "embalažni verigi";
- spremembi potrošniških navad;
- vzpostavitvi sistema trajnega izobraževanja.

Dinamika komuniciranja z vzpostavitvijo sistema merjenja učinkov komuniciranja vsebuje:

- opredelitev dinamike in akterjev komuniciranja glede na zahtevane cilje za vzpostavitev in delovanje sistema (fazno do leta 2004, ter do leta 2007); in
- opredelitev metodologije za merjenje učinkov komuniciranja.

Izobraževanje

Prednostno je obravnavati pripravo programov in izvajanje aktivnosti glede izobraževanja na nivoju občin, od upravnih organov glede vzpostavljanja in izvajanja ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami vključno z odpadno embalažo, do gospodinjstev glede spreminjanja miselnosti in potrošniških navad.

Zavezanci, ki sami skrbijo za ravnanje z odpadno embalažo morajo z obvestilom na embalaži, ki ni komunalni odpadek, obvestiti končnega uporabnika o možnosti brezplačne oddaje.

V primeru ravnanja z odpadno embalažo v okviru družb(e) je obveznost družb(e) informiranje javnosti in vseh ostalih uporabnikov glede možnosti brezplačne oddaje odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek, ciljnih in namenu ter o pravilnem ravnanju z odpadno embalažo ter o možnosti predelave in recikliranja.

4.2.9 Vzpostavitev in delovanje informacijskega sistema in sistema poročanja

Informacijski sistem

Obstoječi informacijski sistem oziroma baza podatkov glede subjektov ravnanja z odpadki (t.j. zbiralcev, predelovalcev, odstranjevalcev, posrednikov in prevoznikov) v Sloveniji so javni in razvidni iz evidenc ARSO, ga pa bo potrebno ustrezno dopolniti oziroma uskladiti za področje ravnanja z odpadno embalažo.

Z vidika vključevanja ciljnih javnosti se kot podpora aktivnostim na področju obveščanja, sodelovanja in izobraževanja vseh udeležencev v "embalažni verigi" oziroma v sistemu ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, vidi zlasti vzpostavitev dodatnih sodobnih informacijskih sistemov (internet, multimedija ipd.), zlasti v povezavi med MOP in GZS, ki bo dostopen in uporaben ter razumljiv vsem zainteresiranim v vzpostavljenem oziroma nastajajočem sistemu.

Sistem poročanja

V skladu s pravilnikom so zavezanci (uvozniki, proizvajalci, embalerji, trgovci) dolžni izdelati in posredovati letna poročila MOP/ARSO. Prvič se posreduje letno poročilo o embalaži in odpadni embalaži do 31. 3. 2002 za preteklo koledarsko leto, t.j. za leto 2001. Letno poročilo obsega letno količino embalaže, ki je bila dana v promet, ter nastale letne količine odpadne embalaže in v okviru te količine reciklirane oziroma predelane odpadne embalaže.

ARSO vodi tudi evidenco tistih, ki sami zagotavljajo uresničitev ciljev skladno z zahtevami predpisov, in sicer za odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, ter družb(e), ki bo za svoje člane zagotovila ciljne deleže recikliranja in predelave.

V okviru MOP in ARSO se vzpostavi in vodi baza podatkov, ki omogoča prenos poročil na Evropsko Komisijo v obliki, določeni s sklepom komisije 97/138/EC.

4.2.10 Spremljanje in nadzor

Spremljanje

Kot posvetovalno telo MOP se ustanovi Komisija za embalažo in odpadno embalažo (v nadaljevanju: komisija), in sicer za področje spremljanja stanja, uveljavljanja ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje količine odpadne embalaže in njenih škodljivih vplivov na okolje.

Na podlagi analiz vsakoletnih poročil o količinah embalaže in odpadne embalaže ter doseganja deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže, še zlasti za prvi leti 2001 in 2002, ki jih ARSO posreduje MOP, MOP na predlog komisije v primeru odstopanja od zastavljenih ciljev na nacionalnem nivoju v zvezi z doseganjem deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže predvidi sprejem dodatnih ukrepov, in sicer v smislu uskladitve dinamike doseganja deležev z doseženim stanjem in prilagoditvijo doseganja zahtev do konca leta 2007.

Ena izmed nalog komisije bo tudi stalni nadzor nad izvajanjem ukrepov, ki omogoča prosto trgovanje z vsemi vrstami embalaže oziroma odpadne embalaže pod enakimi pogoji.

V primeru neustanovitve oziroma pričetka delovanja družb(e) sprejme MOP v okviru zakonodaje ustrezne ukrepe, bodisi v obliki javne službe bodisi naloži zavezancem ustrezno organiziranost za ravnanje s tako vrsto odpadkov oziroma zagotovitev finančnih sredstev za vzpostavitev in delovanje celovitega sistema ravnanja z odpadno embalažo.

Spremljanje in nadzor nad izvajanjem doseganja ciljev in usmeritev iz operativnega programa, kot ga z dogovorom sklenejo Vlada RS in gospodarska združenja, izvajajo podpisnice, in sicer kot je določeno v dogovoru.

Nadzor nad izvajanjem zahtev iz predpisa o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo opravljajo inšpektorji, pristojni za varstvo okolja in tržni inšpektorji glede dajanja embalaže v promet.

5. Stroški

5.1 Ocena stroškov

Skupni stroški implementacije zahtev s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo so ocenjeni na osnovi naraščajočih količin odpadne embalaže do konca leta 2007 in stroškov vzpostavitve in delovanja celovitega sistema ravnanja z odpadno embalažo ter po prvih ocenah skupaj znašajo okrog 55 milijard SIT (250 milijonov EURO). Največja vlaganja se pričakuje v letih 2004 in 2005 (do okrog 11 milijard SIT letno oziroma do okrog 50 milijonov EURO letno) in v letih 2006 in 2007 (do okrog 15 milijard SIT letno oziroma do okrog 70 milijonov EURO letno).

Ocena stroškov vključuje investicije v objekte in naprave za zbiranje, skladiščenje in recikliranje ter predelavo odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek, ter investicije v objekte in naprave za zbiranje, skladiščenje (zbiralnice) in za recikliranje ter predelavo odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek. Pod stroške objektov in naprav za recikliranje in predelavo se vključuje predvsem načrtovanje, izgradnja in obratovanje sortirnic, kompostarn in podobno, pri čemer je upoštevano izhodišče, da so ekonomsko ugodne kapacitete takih objektov in naprav med 10.000 in 20.000 ton/letno. Poprečni stroški tovrstnih investicij znašajo med 330 in 440 milijoni SIT (1,5 do 2 milijona EURO) in z obratovalnimi stroški okrog 4.400 do 5.500 SIT/tono (20-25 EURO/tono). Zbirni centri za odpadno embalažo, ki se načrtujejo lahko tudi v sklopu sistema ločeno zbranih frakcij komunalnih odpadkov, predstavljajo investicijski vložek med 10 in 30 milijoni SIT (50.000 in 150.000 EURO), odvisno od velikosti in opremljenosti.

V stroških niso predvideni stroški investicije v objekte za energetska predelavo odpadne embalaže, vključeni pa so stroški transporta in odlaganja preostanka.

5.2 Viri financiranja

Stroške vzpostavitve in izvajanja sistema ločenega zbiranja odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek, krijejo lokalne skupnosti (občine), in sicer preko cene izvajanja lokalne javne službe zbiranja komunalnih odpadkov ter sredstev iz občinskih proračunov za investicije v okoljsko komunalno infrastrukturo ravnanja s komunalnimi odpadki, pri čemer je del sredstev predviden tudi v okviru sredstev iz državnega proračuna.

Stroške zbiranja odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek, ter stroške recikliranja in predelave ter končne odstranitve vse odpadne embalaže, pa v celoti krijejo zavezanci iz predpisa o ravnanju z odpadno embalažo, t.j. uvozniki, proizvajalci, embalerji in trgovci, in sicer preko sistema ravnanja z odpadno embalažo oziroma družb(e) za ravnanje z odpadno embalažo.

Za izvajanje tega operativnega programa se za obdobje do konca leta 2007 iz državnega proračuna predvidoma nameni skupaj okrog 220 milijonov SIT (1 milijon EURO), in sicer do 30 milijonov SIT letno v letih 2002 in 2003. Četrtnina (55 milijonov SIT) se predvidi v okviru postavke 1362 - Izvajanje operativnih programov s področja ravnanja z odpadki, zlasti na področju oblikovanja politike, institucionalne organiziranosti (zlasti dodatnega usposabljanja in izobraževanja upravnih organov, vodenja evidenc ipd.), spremljanja in nadzora izvajanja programa ter osveščanja ciljnih javnosti zlasti javnega sektorja, t.j. prebivalstva, lokalnih skupnosti), ostale tri četrtine (165 milijonov SIT) pa v okviru postavke 1366 - Sofinanciranje okoljske komunalne infrastrukture, zlasti v okviru vzpostavljanja in izvajanja sistemov ločenega zbiranja komunalnih odpadkov vključno z odpadno embalažo, ki je komunalni odpadek.

6. TABELARNI PRIKAZ PROGRAMA UKREPOV

Ukrepi za doseganje ciljev	Vsebina ukrepov (področje zahtev)	Rok	Nosilec	Ocena stroškov (v mio EURO)	Viri finančnih sredstev
Oblikovanje politike				0,10 (Ocena stroškov od 2002 do konca 2007)	MOP
<i>Priprava strateških dokumentov</i>					
Sprejem operativnega programa varstva okolja za področje ravnanja z embalažo in odpadno embalažo	Priprava in sprejem operativnega programa	2002 / I	MOP		
Verifikacija operativnega programa z dejanskim stanjem	V primeru odstopanja od zastavljenih ciljev zlasti v zvezi z doseganjem deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže je potreben sprejem in izvedba dodatnih ukrepov v zvezi s tem.	2003 / I	MOP		
<i>Regulativa</i>					
Sprejem predpisa o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo	Sprejem pravilnika o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (Ur. list RS, št. 104/00)	2000/IV	MOP		
Spremembe in dopolnitve predpisov	Spremembe in dopolnitve Pravilnika o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo	2002 / I	MOP		

Ukrepi za doseganje ciljev	Vsebina ukrepov (področje zahtev)	Rok	Nosilec	Ocena stroškov (v mio EURO)	Viri finančnih sredstev
Sklenitev dogovora med Vlado RS in gospodarskimi združenji	Priprava in sklenitev dogovora med Vlado RS in gospodarskimi združenji (proizvajalci, uvozniki, embalerji) o načinu doseganja ciljev in usmeritev iz operativnega programa	2002/ II	MOP/GZ (GZS)		
Imenovanje Komisije za embalažo in odpadno embalažo	Posebna komisija skrbi in spremlja stanje na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo in svetuje MOP pri uveljavitvi ukrepov in organizaciji na tem področju	2002 / II	MOP		
Priprava in sprejem tehničnih predpisov in navodil	Priprava in sprejem potrebnih tehničnih predpisov (n.pr. glede tehničnih zahtev za proizvode in postopkov ugotavljanja skladnosti v povezavi s standardi v podporo EU direktivi), navodil ipd. za izvajanje zahtev iz pravilnika	2002/ I (in naprej - stalno)	MOP		
Institucionalna organiziranost					MOP
<i>Organiziranost upravnih organov</i>				0,10 (Ocena stroškov od 2002 do konca 2007)	
Dodatno usposabljanje in izobraževanje Kadrovska okrepitev	Dodatno usposabljanje in izobraževanje upravnih organov glede izdajanja dovoljenj, registracij, vodenja evidenc ipd.	2002	MOP		
Vzpostavitev in izvajanje postopkov izdajanja potrdil, dovoljenj in registracije	Priprava in izvajanje postopkov izdajanja dovoljenj in registracij	2001 in naprej	MOP-ARSO		
Vzpostavitev in vodenje evidence zavezancev, ki sami zagotavljajo ravnanje z odpadno embalažo	Izdaja potrdil in vodenje evidence za tiste, ki sami zagotavljajo ravnanje z odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek.	2003 / II in naprej	MOP-ARSO		

Ukrepi za doseganje ciljev	Vsebina ukrepov (področje zahtev)	Rok	Nosilec	Ocena stroškov (v mio EURO)	Viri finančnih sredstev
<i>Vzpostavitev in delovanje sistema ravnanja z odpadno embalažo</i>					
Vzpostavljanje sistema ravnanja z odpadno embalažo	Vzpostavitev sistema, Zavezanci morajo zagotoviti zbiranje, ponovno uporabo predelavo ali odstranjevanje odpadne embalaže in sicer na svoje stroške zagotoviti: <ul style="list-style-type: none"> – redno prevzemanje odpadne embalaže od izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki in predelavo, recikliranje ali odstranjevanje, – prevzemati odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, ter zagotoviti ravnanje skladno s predpisi 	2002-2003	Zavezanci (GZS-GZ)		
Ustanovitev družb(e) za ravnanje z odpadno embalažo (DROE)	DROE začne zagotavljati gospodarjenje z odpadno embalažo, ko pridobi dovoljenje ministrstva.	2002-2003	Zavezanci (GZS-GZ)	0,5	Gospodarstvo
Prenos obveznosti zavezancev na družbo(e) za ravnanje z odpadno embalažo	Zavezanci morajo za odpadno embalažo, ki je komunalni odpadek, in za odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek (razen tistih, ki sami zagotavljajo ravnanje z odpadno embalažo) skleniti pogodbo z DROE	2003 / II	DROE Zavezanci		
Vzpostavitev lastnega sistema za ravnanje z odpadno embalažo	Zavezanci lahko embalažo, ki ni komunalni odpadek, sami zbirajo pri končnem uporabniku in zagotavljajo ravnanje ustrezno prepisom	2003 / II	Zavezanci (sami)		
Dodatno usposabljanje zavezancev	Usposabljanje zavezancev glede zahtev s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo	2001 in naprej	GZS-GZ DROE	0,5 (Ocena stroškov od 2002 do konca 2007)	Gospodarstvo

Ukrepi za doseganje ciljev	Vsebina ukrepov (področje zahtev)	Rok	Nosilec	Ocena stroškov (v mio EURO)	Viri finančnih sredstev
Izvajanje sistema ravnanja z odpadno embalažo	<p>Zavezanci morajo zagotoviti zbiranje, ponovno uporabo predelavo ali odstranjevanje odpadne embalaže, in sicer na svoje stroške zagotoviti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – redno prevzemanje odpadne embalaže od izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki in predelavo, recikliranje ali odstranjevanje, – prevzemati odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, ter zagotoviti ravnanje skladno s predpisi 	2004 / I in naprej	DROE Zavezanci		
Vzpostavitev in izvajanje brezplačnega sistema prevzemanja skupinske in transportne odpadne embalaže od končnih uporabnikov	<p>Proizvajalec, uvoznik, embaler ali trgovec mora odpadno transportno ali skupinsko embalažo neposredno po dobavi blaga ali ob naslednji dobavi vzeti brezplačno nazaj, če je končni uporabnik želi vrniti. Če končni uporabnik sam prevzame blago pri proizvajalcu, uvozniku, embalerju ali trgovcu, lahko odpadno transportno embalažo pusti neposredno na mestu prevzema ali jo naknadno brezplačno odda</p>	2003 / I in naprej	Zavezanci		
Vzpostavitev sistema ločenega zbiranja odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek	<p>LS morajo v okviru opravljanja lokalne javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki zagotavljati ravnanje z ločeno zbranimi frakcijami, vključno z odpadno embalažo.</p>	2004 / I in naprej	LS		
Načrtovanje in vzpostavitev objektov in naprav					
Vzpostavitev zbiralnic	<p>Vzpostavitev posebnih prostorov za brezplačno prevzemanje, zbiranje ali razvrščanje ter začasno skladiščenje odpadne embalaže.</p>	2003 / I trajno	Zavezanci	6 (2002) 4 (2003)	

Ukrepi za doseganje ciljev	Vsebina ukrepov (področje zahtev)	Rok	Nosilec	Ocena stroškov (v mio EURO)	Viri finančnih sredstev
Vzpostavitev in obratovanje ustrezne infrastrukture	<p>Ureditev zbiralnic, kjer končni uporabniki oddajo odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, če ni urejeno pri zadnjem dobavitelju ali končnem uporabniku</p> <p>Ureditev zbirnih centrov za zbiranje, razvrščanje in začasno prevzete embalaže</p> <p>Izgradnja novih objektov in naprav za recikliranje in predelavo</p>		<p>DROE</p> <p>DROE, LS</p> <p>DROE, LS</p>	<p>5 (od 2004 do 2007)</p> <p>4 (2003) 6 (2004)</p> <p>3 (2003) 6 (2004)</p>	<p>Gospodarstvo</p> <p>Gospodarstvo, LS</p> <p>Gospodarstvo, LS</p>
Ureditev potrebne infrastrukture za recikliranje in predelavo odpadne embalaže	Zavezanci, ki sami skrbijo za ravnanje z odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, uredijo (sami ali s pogodbenimi partnerji) objekte za ravnanje z odpadno embalažo. DROE uredi (sama ali s pogodbenimi partnerji) objekte za ravnanje z odpadno embalažo.	2004 / I	Zavezanci DROE, LS	20 (2003) 30 (2004)	Gospodarstvo, LS
Dograjevanje in obratovanje potrebne infrastrukture, vključno z lokalno	Izgradnja novih objektov in naprav za zbiranje, razvrščanje, recikliranje in predelavo odpadne embalaže.	2004	Zavezanci, DROE, LS	30(2005) 40(2006) 40(2007) 0,75 (od 2002 do konca 2004)	Gospodarstvo, LS MOP
Urejevanje in dograjevanje zbirnih centrov	Ureditev zbirnih centrov za zbiranje, razvrščanje in začasno skladiščenje prevzete odpadne embalaže	2004	DROE, LS	6 (2004) 10 (2005, 2006, 2007)	Gospodarstvo, LS
Izgradnja novih objektov	Izgradnja novih objektov za recikliranje in predelavo	2004	Zavezanci, DROE, LS	9 (2005) 15(2006) 12 (2007)	Gospodarstvo, LS
Spremljanje, nadzor in poročanje					
<i>Spremljanje</i>				0,05 (Ocena stroškov od 2002 do konca 2007)	
Spremljanje embalaže, ki je dana v promet ter odpadne embalaže, ki je bila reciklirana, predelana in odstranjena. Analiza doseganja vmesnih ciljev glede zahtev po recikliranju in predelavi odpadne embalaže.	<p>Izdelava in analiza letnih poročil o količinah embalaže in odpadne embalaže.</p> <p>Pregled letnih poročil, ocene stanja, analiza doseganja ciljev glede zahtev po recikliranju in predelavi odpadne embalaže.</p>	30.06. vsako leto (od 2002 in naprej)	MOP-ARSO		

Ukrepi za doseganje ciljev	Vsebina ukrepov (področje zahtev)	Rok	Nosilec	Ocena stroškov (v mio EURO)	Viri finančnih sredstev
Uskladitev dinamike glede doseganja deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže	Predlog ukrepov za uskladitev načrtovane dinamike glede doseganja deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže	30. 9. vsako leto (od 2002 in naprej)	Komisija		
Sprejem dodatnih ukrepov v zvezi z doseganjem deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže		31. 12. vsako leto (od 2002 in naprej)	MOP		
Doseganje ciljev koncem leta 2007	Ugotavljanje doseganja deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže konec leta 2007	31.12.2007	MOP		
Nadzor					
Nadzor nad izvajanjem zahtev iz predpisa	Nadzor nad izvajanjem zahtev pravilnika o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo	2003 stalno	MOP-IRSOP MG-TIRS		
Nadzor nad izvajanjem dogovora	Izvajanje nadzora nad izvajanjem dogovora s strani podpisnikov	2003 / II	MOP GZS-GZ		
Dodatni ukrepi glede (ne)ustanovitve in (ne)delovanja družb(e) za ravnanje z odpadno embalažo	MOP sprejme dodatne ukrepe za pospešitev aktivnosti v zvezi s tem (npr: ustanovitev javne službe, naložitev zaveznacem ustrezno organiziranost ipd.)	2003 / III	MOP		
Poročanje					
Poročanje o letnih količinah embalaže in odpadne embalaže	Zavezanci za ravnanje z odpadno embalažo posredujejo MOP poročilo o embalaži, ki so jo dali v promet, ter o ravnanju z odpadno embalažo za preteklo koledarsko leto DROE posreduje MOP poročilo o ravnanju z odpadno embalažo	2002 / I (in naprej: do 31. 3. vsako leto) 31. 3. 2005 (za leto 2004)	Zavezanci DROE		
Poročanje izvajalcev lokalnih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki (ločene frakcije, odpadna embalaža)	Izvajalci javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki skladno z odredbo o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki MOP posredujejo letno poročilo	2002 / I (in naprej: do 31. 3. vsako leto)	JS-KO		

Ukrepi za doseganje ciljev	Vsebina ukrepov (področje zahtev)	Rok	Nosilec	Ocena stroškov (v mio EURO)	Viri finančnih sredstev
Poročanje Evropski komisiji o izvajanju zahtev EU direktive	Poročilo o stanju na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo in še zlasti o doseganju deležev recikliranja in predelave odpadne embalaže	2006 (članice EU poročajo na 3 leta)	MOP		
Vključevanje ciljnih javnosti				1,0 (Ocena stroškov od 2001 do konca 2007)	MOP, Gospodarstvo, LS
Osveščanje zavezancev glede zahtev s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo	Seznanitev zavezancev glede obveznosti v zvezi z ravnanjem z embalažo in odpadno embalažo.	2002 - 2007 stalno	GZS-GZ MOP		
Izobraževanje in osveščanje končnih uporabnikov	Osveščanje in spodbujanje končnih uporabnikov za oddajanje odpadne embalaže	2004	MOP DROE		
Osveščanje lokalnih skupnosti, izvajalcev lokalnih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki in občanov glede zbiranja in prevzema odpadne embalaže, ki je komunalni odpadki	Osveščanje lokalnih skupnosti in izvajalcev lokalnih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki glede ločenega zbiranja odpadne embalaže Osveščanje občanov glede ločenega zbiranja odpadne embalaže Osveščanje glede prevzemanja ločenih frakcij odpadne embalaže v zbirnih centrih izvajalcev javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki.	2002 2004 2004	MOP LS DROE		
Informiranje glede izpolnjevanja zahtev	Embalaži, ki se jo da v promet je priložiti informacijo o izpolnjevanju zahtev ter skladnosti z zahtevami pravilnika	2003 / I	Zavezanec		
Informiranje in usmerjanje glede doseganja ciljev	Informiranje in usmerjanje glede doseganja masnih deležev reciklirane in predelane odpadne embalaže.	2004	MOP		